

โอกาสที่สอง

พิสนต์ ศรีบัณฑิต

สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงใหม่

คุณคิดว่า คนเราทุกคน ควรจะได้รับโอกาสที่สองหรือไม่

“กรี้ง ๆ” เสียงใส ๆ หนัก ทำให้บรรยากาศที่เต็มไปด้วยผู้คนชั้นสองของศาลอาญาจังหวัดเชียงใหม่เงียบลง จนผมต้องหันไปมอง นักโทษชายหลายคน ในชุดเสื้อคอกลม กางเกงขาสั้นสีน้ำตาล พยายามเดินขยับเท้าถี่ ๆ มือตึงปลายโซ่ด้านหลังหนึ่งชั้นเพื่อให้ลดความเจ็บที่ข้อเท้าที่มีปลอกเหล็กสีเงิน ลากโซ่ตรวน ผ่านหน้าผมและน้อง ๆ จากกลุ่มงานคุ้มครองผู้บริโภค ที่กำลังนั่งรอหน้าห้องพิจารณาคดี หมายเลข 9 อยู่ ตามเวลานัดนั่งพิจารณา 9.00 น.

นักโทษทุกคนผมสิ้นเสียง เดินตามกันเป็นพรวน หน้าตาเต็มไปด้วยรอยแผลเป็น ชูบผอม พยายามก้มหลบหน้าคนที่อยู่บริเวณศาล สารวัตรพนักงานสอบสวน ที่ทำคดีของเราและมารอเป็นพยานศาลเหมือนกัน บอกว่า เขาเหล่านี้เป็นนักโทษคดียาเสพติด ศาลจะอ่านคำพิพากษาโดยไม่ต้องนั่งบัลลังก์ เราเลยได้ฟังผู้พิพากษาตัดสินนักโทษ 8 คนในเวลาไม่ถึงครึ่งชั่วโมง ซึ่งส่วนใหญ่ก็ถูกจำคุกเพิ่มขึ้น เนื่องจากเคยทำผิดมาแล้ว

ผมกำลังรอขึ้นศาลในคดี ในฐานะพยาน ที่ผู้ต้องหาเป็น 2 สามีมรรยา ที่ผลิตอาหารเสริมลดความอ้วน โดยลักลอบใส่สารไซบูทรามินแล้วจำหน่ายตามตลาดนัดในเชียงใหม่

ประมาณเดือนกรกฎาคมปี 2563 ผมได้ดูข่าวทีวีที่มีการจับกุมคดีหลายแหล่งผลิตอาหารเสริมลดความอ้วน ที่จังหวัดกาฬสินธุ์ ซึ่งเป็นผลมาจากมีแม่ที่พึ่งคลอดลูกไม่นาน เสียชีวิตลงด้วยหัวใจวาย เพียงเพราะหวังจะรีบทำให้หุ่นกลับมาผอมลงเหมือนก่อนตั้งครรภ์ เลยซื้ออาหารเสริมลดความอ้วนที่ผสมสารไซบูทรามินมาทาน เจ้าหน้าที่ตำรวจสืบไปจนเจอแหล่งผลิตใหญ่ มีมูลค่าการผลิตเป็นร้อย ๆ ล้าน ผมจำได้ว่าพี่หัวหน้ากลุ่มงานคุ้มครองผู้บริโภคฯ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดกาฬสินธุ์ ที่คุ้นเคยกันก็ออกข่าวนั้นด้วย เพราะต้องตรวจยึดของกลางและทำหลักฐานประกอบสำนวนคดี ของกลางเยอะมาก ขนรถสิบล้อหลายคัน

หลังจากนั้น 2-3 วัน ยุทธการฟ้าสางก็มาถึงเชียงใหม่ หัวหน้าของผม ได้โทรมาบอกว่าพรุ่งนี้นัดเจอทงโม่งเข้าที่ สภ.อำเภอในจังหวัดเชียงใหม่ ตำรวจประสานมา ว่าเป็นการขยายผลมาจากจังหวัดกาฬสินธุ์

ผมไปถึงโรงพักตีห้ากว่าก่อนนัด รีบรองท้องด้วยขนมในตลาดหน้าโรงพักไปก่อน เพราะเคยมีประสบการณ์อดข้าวเวลาติดพันทำคดี กว่าจะได้กินข้าวเช้าก็หกโมงเย็นก็มี ประมาณหกโมงครึ่ง ฟ้ายังไม่สว่างดี รถตู้ รถกระบะหลายคันของเจ้าหน้าที่ตำรวจก็เคลื่อนตัว ผมและพี่ ๆ น้องกลุ่มงานคุ้มครองผู้บริโภค 8 คน นำทีมโดยหัวหน้ากลุ่มงานฯ ที่เป็นผู้ใหญ่และมากประสบการณ์ ก็ขับรถตามไปยังหมู่บ้านจัดสรรแห่งหนึ่งที่เราไม่คุ้นเคย เราจอดห่าง ๆ และอยู่เงียบ ๆ เพื่อรอหมายค้น บ้านเป้าหมายเป็นบ้านตึกชั้นเดียวสีขาวมัว ๆ มีโรงจอดรถด้านข้าง แต่รถจอดอยู่นอกบ้าน เมื่อได้หมายค้นมาแล้ว เราขยับรถไปจอดหน้าบ้าน กดกริ่ง ผู้ชายวัยกลางคนอายุประมาณสามสิบห้าปี

สวมกางเกงขาสั้นตัวเดียวมาเปิด เมื่อเห็นหมายค้น และฟังคำอ่านของตำรวจก็เปิดประตูให้พวกเราเข้าไป ผู้หญิงอีกคนหนึ่ง พาร่างอ้วยอ้ายในชุดคลุมท้องเดิน ออกมาจากห้องหน้าบ้านด้วยสีหน้ากังวล

ที่จอดรถในบ้าน มีกล่องกระดาษใบใหญ่ ตั้งเรียงรายจากพื้นถึงเพดานกองเต็มไปหมด ภายใน มีผลิตภัณฑ์ยาลดความอ้วน อาหารเสริมลดความอ้วน หลากหลายยี่ห้อ มีฉลากบอก “ลดเร็ว” “ลดจริง” “สูตรสำหรับคนคือ” มีรูปผู้หญิงหุ่นเพรียวบ่งบอก หลายยี่ห้อ ที่เรารู้จัก เพราะเคยเก็บตัวอย่างใน ตลาดนัดมาตรวจก็พบสารไซบูทรามิน ตอนนั้นสารนี้ ยังไม่ถูกยกระดับเป็นวัตถุออกฤทธิ์ ต่อจิตและ ประสาท เมื่อมีคนเสียชีวิตหลายราย จากยาและ อาหารเสริมลดความอ้วนที่แอบลักลอบใส่สารไซบู- ทรามิน ซึ่งไปมีผลทำให้หัวใจวาย และมีที่ทราบว่าไม่ สามารถควบคุมได้ ในที่สุดจึงมีการเปลี่ยนกฎหมาย ให้สารดังกล่าว ยกกระดับจากยา เป็นวัตถุออกฤทธิ์ ต่อจิตและประสาท ซึ่งจะมีโทษหนักกว่าเดิม เพื่อว่า ผู้กระทำผิด จะกลัว และไม่กล้าทำผิดอีก

จากฟ้าสางจนตะวันกลางหัว เราแบ่งกัน ทำหน้าที่ คัดแยกของกลางเป็นกอง ๆ ยา อาหารเสริม แคปซูลเปล่า กล่องยาเปล่า ฉลากยา ขวดพลาสติกเปล่า ผงยา ผงสมุนไพร บรรจุกล่อง บรรจุถุง เครื่องบด ไฟฟ้าที่เราคุ้นชื่อว่าเครื่องมูลินอกซ์ เครื่องบรรจุ แคปซูล กาละมัง ถังและอุปกรณ์การผลิต เราแยก นับจำนวน จัดบันทึก จัดเต็มหลายหน้ากระดาษ

ใกล้บ่ายโมง อากาศร้อนอบอ้าว เราขอ ตำรวจทยอยขนกล่องของกลางที่ จัดบันทึก ทำเครื่องหมายแล้ว ออกมาวางหน้าบ้าน เริ่มมี นักข่าวมาทำข่าว เสียงสัมภาษณ์ผู้บังคับการตำรวจ

กับหัวหน้าฯ ดังแข่งกับเสียงทำงานของเรา พี่เริ่ม ครีမ် ฝนทำท่าไถ่จะตก ท่านผู้การฯ สั่งให้ตำรวจ รับผิดชอบของกลางขึ้นรถหกล้อ และรถกระบะ ไปสถานี ตำรวจ พอเราออกรถ ฝนก็กระหน่ำตกลงมาอย่าง หนัก แต่พอถึงโรงพัก ฝนก็หยุดตกพอดี

ผมได้มีโอกาสคุยกับผู้ต้องหาทั้งสอง ก็เกือบ สี่โมงเย็น เพื่อแจ้งข้อกล่าวหา เกี่ยวกับการผลิตยา ผลิตอาหาร ผลิตเครื่องสำอาง โดยไม่ได้รับอนุญาต ซึ่งทั้งสองรับสารภาพ ฝ่ายชาย เป็นคนพูดน้อย ส่วนใหญ่จะนั่งฟังเงียบ ๆ แต่ก็ยังขอร้องว่าอย่า ดำเนินคดีกับภรรยาเขาได้ไหม เพราะท้องแก่ จะคลอดเดือนหน้าแล้ว ผมได้แต่บอกว่า ขึ้นกับ พนักงานสอบสวนและพยานหลักฐาน

ผู้ต้องหาหญิงเล่าว่าเป็นคนกรุงเทพฯ เมื่อปี พ.ศ. 2554 น้ำท่วมใหญ่ ไม่มีงาน สองสามี ภรรยา จึงย้ายมาลองขายของตามตลาดนัดใน เชียงใหม่ ส่วนใหญ่จะเป็นยา อาหารเสริมลดความ- อ้วน เครื่องสำอางที่ทำให้ขาว เพราะขายดี เป็นที่นิยม ของบรรดากลุ่มวัยรุ่นที่เดินตลาดนัด โดยสั่งจากร้าน ขายส่งในกรุงเทพฯ ต่อมาได้ยินข่าวว่ามีคนกินยา ลดความอ้วนแล้วตาย ซึ่งเป็นยี่ห้อที่ตัวเองขาย ก็เลยกังวล กลัวจะมีคนตายจากการกินยา อาหาร เสริมลดความอ้วนที่ตนขาย เลยให้เอายาและอาหาร เสริมลดความอ้วนที่ขายมาบด แล้วร่อนเอาผงยา ออกมาผสมกับผงสมุนไพรที่สั่งซื้อมาเป็นกิโล ๆ ใน สัปดาห์ครั้งต่อครั้ง แล้วนำมาบรรจุแคปซูลใหม่ ใส่ขวดพลาสติก หรือแผงพอยด์ แล้วบรรจุกล่อง ปิดฉลาก เพื่อเอาไปขายตามตลาดนัดแทนยาเดิม คิดว่าอย่างน้อยก็น่าจะลดปริมาณสารไซบูทรามินลง หวังว่าคงไม่มีผู้ใดตาย

ผ่านไปปีกว่า ผมก็ได้รับหมายเรียกให้มาเป็นพยาน ผมต้องทบทวนรายละเอียดข้อกฎหมายและรูปคดีอยู่นาน เพราะมีของกลางจำนวนมากและบทกฎหมายที่ฟ้องถึง 6 ข้อหา พระราชบัญญัติอาหาร ยา เครื่องสำอาง และวัตถุออกฤทธิ์ฯ และผู้ต้องหาสู่วัยนี้โทษสูงสุดจำคุกตั้งแต่ห้าถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่ห้าแสนถึงสองล้านบาท แปลว่าเราจะต้องถูกทนายและอัยการซักถามโดยละเอียด น้อง ๆ ทีมงานขอมาสังเกตการณ์และให้กำลังใจด้วย หลายคนก็ไม่เคยขึ้นศาลมาก่อน

เรานั่งรอหน้าห้องพิจารณาคดีหมายเลข 9 ตั้งแต่เช้าจนถึง 11 โมง สารวัตรที่เป็นพนักงานสอบสวนนั่งที่เก้าอี้ยาวหิน ทางซ้ายมือของเรา กำลังอ่านทบทวนสำนวนคดีเงียบ ๆ ทางด้านขวา ไกล ๆ ผมเห็นผู้ต้องหาชายยืนอยู่ในชุดเสื้อเชิร์ตแขนสั้นสีน้ำเงินกางเกงยีนส์ สีหน้าหมองคล้ำ ดูเครียด ๆ เขากำลังยืนคุยกับหญิงสาวในชุดทนายความ และผู้ชายผมขาวชุดทนายความอีกหนึ่งคน ผมไม่เห็นผู้ต้องหาหญิงสักพักหนึ่งทนายความทั้งสอง เข้าไปในห้องพิจารณาคดี ผมเลยเดินไปทักทายผู้ต้องหาชาย

“สวัสดีครับ เป็นไงบ้าง สบายดีไหม” ผมพูดตามความเคยชิน มานึกได้ก็รู้สึกว่าจะไม่เหมาะ

“ก็สบายดี...” น้ำเสียงแข็ง และตัดบทเขาหันไปแล้วมองไปทางอื่น ผมเลยเดินออกมาด้วยความรู้สึกไม่น่าไปทักเขาเลย ไม่แน่ใจว่าเขาจำเราได้หรือเปล่า เพราะผมสวมแมสอยู่ แต่ผมจำเขาได้แน่ ๆ

เมื่อผมเดินจะไปเข้าห้องน้ำ ก็เจอผู้ต้องหาหญิงพอดี เหมือนเธอตั้งใจหลบไปนั่งตรงนั้นนานแล้ว

“สวัสดีครับ พี่ที่ทำงานสาธารณสุขจังหวัดนะครับ” ผมเอ่ยทัก พร้อมกับดึงแมสออก เพื่อให้เห็นหน้า

“ค่ะ..พี่” เธอจำได้

“น้องคลอดแล้วนะ เป็นไง ลูกแข็งแรงดีนะ ใครดูแลลูกละ” ผมถาม เพื่อชวนคุย เพราะจำได้ว่าตอนนั้นเขาท้องแก่ใกล้คลอด

“แข็งแรงดีค่ะ แม่สามีดูให้ค่ะ” เขาเงยไปสักพัก

“หนูเครียดมากเลยค่ะพี่...โทษมันหนักมากเลย ขอแค่ไม่ติดคุก หนูก็พอใจ” เธอเริ่มเสียงสั่น น้ำตาริน

ผมพูดไม่ออก ได้แต่สบตาด้วยความเห็นใจ

“หนูก็รู้นะคะ ว่าพวกพี่ ๆ ก็ทำตามหน้าที่ แต่หนูกลัวติดคุก สงสารลูก” เธอร้องไห้ออกมาเบา ๆ

“แต่น้องสู่วัยนี้ ศาลท่านจะไม่สามารถลดหย่อนโทษให้ได้นะ” ผมพูดเพราะหลักฐานที่เราทำแน่นหนา

“หนูก็อยากสารภาพค่ะ แต่กลัวจะว่าศาลจะลงโทษจำคุก เลยจะสู้เพื่อขอให้ศาลเมตตา เพราะถ้าหนูกับแฟนติดคุก คุณแม่แฟน ก็ต้องเลี้ยงลูกหนูคนเดียว ท่านก็แก่แล้วและไม่มีรายได้”

“พี่ขอให้กำลังใจน้องนะ ..ขอให้น้องเข้มแข็งเพื่อลูกนะ หวังว่าศาลท่านคงเมตตา ให้น้องที่ลูกยังเล็กนะ พูดเสร็จ ผมนั่งอยู่สักครู่ก็เดินออกมา นึกถึงภาพนักโทษที่ถูกจำด้วยโซ่ตรวน ที่เดินผ่านไปเมื่อเช้า แม่คนนี้จะต้องไปอยู่ในเรือนจำไหมนะ ถ้าเขาสู่วัยนี้ จนถึงศาลฎีกา ก็คงอีกหลายปี เราจะต้องขึ้นศาลอีกหลายครั้งแน่ ๆ เราจะเกษียณไปหรือยังนะตอนนั้น

บางครั้ง เวลาดำเนินคดี ผมต้องเจอกับเหตุการณ์ที่ไม่อยากให้เกิดขึ้นกับใครเลย แบบนี้ “หวัดดีค่ะ ครูคะ นี่คุณแม่น้องเนเน่คะ วันนี้คุณแม่

ไปรับไม่ได้ ขอให้เนเน่กลับมากับแม่ น้องโอปอ นะคะ” คุณแม่ต้องโทรศัพท์ไปให้เพื่อนรับลูกแทน เพราะถูกจับ (คดีทำเลเซอร์แทนคุณหมอ ในคลินิกที่จ้างหมอมา เฉพาะวันเสาร์ อาทิตย์ แต่ก็นัดคนไข้มาทำวันจันทร์ ถึงศุกร์) ไม่รู้คือนั้น น้องเนเน่ จะได้เจอคุณแม่ไหม พนักงานสอบสวนจะให้ประกันตัวหรือเปล่า

บางครั้ง คนถูกจับก็ไม่ว่าอะไรเลย ว่าร้านที่ทำงานอยู่ผิดกฎหมาย ถึงขนาดที่ถ้าถูกจับต้องติดคุก อย่างน้องผู้หญิงที่เป็นพนักงานร้านขายของฝาก ที่มียาขายด้วย ร้านนี้ถูกร้องเรียนว่าขายยาโดยไม่ได้รับอนุญาต เมื่อถูกจับ น้องคนนั้นต้องนอนห้องขังถึง 3 วัน (ศุกร์ เสาร์ อาทิตย์) เพราะไม่มีคนมาประกัน เนื่องจากเจ้าของร้านกลัวถูกจับ ตำรวจเล่าให้ผมฟังว่า น้องร้องไห้เสียใจมาก เนื่องจากสอบบรรจุครูได้ และได้รับหนังสือเรียกแล้ว น้องกำลังจะลาออกจากร้านขายของฝากสิ้นเดือน เพื่อไปรายงานตัว แต่ก็มาถูกจับเสียก่อน เมื่อมีประวัติถูกดำเนินคดี ก็ทำให้

บรรจुरาชการไม่ได้ เขาคงคิดไม่ถึงว่าการเป็นพนักงานร้านขายของฝากเงินเดือนหมื่นกว่าบาท จะทำให้เขาหมดอนาคตในอาชีพราชการได้ และถูกดำเนินคดีจนต้องนอนห้องขังถึง 3 วัน 3 คืน

ตอนเกือบเที่ยง ท่านอัยการ เดินออกมาจากห้องพิจารณาคดี หมายเลข 9 ออกมาบอกว่า จำเลยรับสารภาพทุกข้อหา ผมกับน้องเกสักรอีกคนไม่ต้องขึ้นให้การแล้ว สามารถกลับได้เลย รวมถึงเจ้าหน้าที่ตำรวจด้วย

ผมโล่งใจ ดีใจที่ไม่ต้องให้การในศาลแล้ว และทราบมาภายหลังว่าคดีนี้ ศาลก็เมตตา ลงโทษจำคุกกับจำเลยทั้งสอง โดยรอลงอาญา แม้ว่าผมจะรู้สึกดีใจไปกับเขาด้วย ที่ได้รับโอกาสที่สอง ที่จะกลับตัวกลับใจ และได้กลับไปหาลูกน้อย แต่ผมอดคิดไม่ได้ว่า ยาลดความอ้วนที่มีสารไซบูทรามินแบบเดียวกันนี้ ก็ทำให้แม่อีกท่านหนึ่งจากไป โดยไม่มีโอกาสที่สอง ที่จะได้เลี้ยงดูลูกน้อย ได้เห็นลูกเติบโตเลย